Zbiór Orzeczeń

POSTANOWIENIE TRYBUNAŁU (szósta izba)

z dnia 16 stycznia 2014 r.*

Artykuł 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem — Zorganizowane podróże, wakacje i wycieczki — Uregulowanie krajowe ustalające minimalne kwoty gwarancji, które powinien zapewnić organizator podróży, by w razie niewypłacalności móc zwrócić pieniądze zapłacone przez konsumentów

W sprawie C-430/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Fővárosi Ítélőtábla (Węgry) postanowieniem z dnia 12 lipca 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 29 lipca 2013 r., w postępowaniu:

Ilona Baradics,

Adrienn Bóta,

Éva Emberné Stál,

Lászlóné György,

Sándor Halász,

Zita Harászi,

Zsanett Hideg,

Katalin Holtsuk,

Gábor Jancsó,

Mária Katona,

Gergely Kézdi,

László Korpás,

Ferencné Kovács,

Viola Kőrösi,

Tamás Kuzsel,

* Język postępowania: węgierski.

Attila Lajtai,

Zsolt Lőrincz,

Ákos Nagy,

Attiláné Papp,

Zsuzsanna Peller,

Ágnes Petkovics,

László Pongó,

Zsolt Porpáczy,

Zsuzsanna Rávai,

László Román,

Zsolt Schneck,

Mihály Szabó,

Péter Szabó,

Zoltán Szalai,

Erika Szemeréné Radó,

Zsuzsanna Szigeti,

Nikolett Szőke,

Péter Tóth,

Zsófia Várkonyi,

Mónika Veress

przeciwko

QBE Insurance (Europe) Ltd Magyarországi Fióktelepe,

Magyar Állam,

TRYBUNAŁ (szósta izba),

w składzie: A. Borg Barthet (sprawozdawca), prezes izby, M. Berger i S. Rodin, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając podjętą po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego decyzję o rozstrzygnięciu sprawy postanowieniem z uzasadnieniem zgodnie z art. 99 regulaminu postępowania przed Trybunałem,

wydaje następujące

Postanowienie

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy Rady 90/314/EWG z dnia 13 czerwca 1990 r. w sprawie zorganizowanych podróży, wakacji i wycieczek (Dz.U. L 158, s. 59).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy z jednej strony I. Baradics i in., klientami organizatora podróży, a z drugiej strony QBE Insurance (Europe) Ltd Magyarországi Fióktelepe Minisztérium (zwaną dalej „QBE Insurance") i Magyar Állam, reprezentowanym przez Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (zwanym dalej „państwem węgierskim"), w przedmiocie odzyskania kwoty zaliczek lub całkowitej ceny zapłaconej przez każdego z powodów w postępowaniu głównym za zakup pakietu turystycznego.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Motywy siódmy, osiemnasty, dwudziesty pierwszy oraz dwudziesty drugi dyrektywy 90/314 mają następujące brzmienie:

„znaczenie turystyki w gospodarkach państw członkowskich stale rośnie; system imprez turystycznych jest zasadniczą częścią turystyki; jeśli przynajmniej w minimalnym zakresie zostałyby przyjęte wspólne reguły w celu nadania tej dziedzinie wymiaru wspólnotowego, sektor imprez turystycznych w państwach członkowskich zyskałby bodziec do dalszego rozwoju i wzrostu rentowności […];

[…]

organizator […] lub punkt sprzedaży detalicznej powinien być odpowiedzialny wobec konsumenta za właściwe wykonanie zobowiązań wynikających z umowy; co więcej, organizator […] lub punkt sprzedaży detalicznej powinien ponosić odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną konsumentowi z tytułu niewykonania lub niewłaściwego wykonania umowy, chyba że wadliwe wykonanie umowy nie wynika z jego winy ani z winy innego usługodawcy;

[…]

zarówno dla konsumentów, jak i sektora imprez turystycznych korzystne byłoby nałożenie na organizatorów […] lub punkty sprzedaży detalicznej obowiązku właściwego udokumentowania zabezpieczenia finansowego na wypadek swojej [ich] niewypłacalności;

państwa członkowskie powinny zachować możliwość przyjmowania lub utrzymania w mocy bardziej surowych przepisów dotyczących umów udziału w imprezach turystycznych w celu ochrony konsumenta".

4 Artykuł 1 tej dyrektywy stanowi:

„Celem niniejszej dyrektywy jest zbliżenie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących imprez turystycznych sprzedawanych lub oferowanych na sprzedaż na terytorium Wspólnoty”.

5 Zgodnie z art. 2 tej dyrektywy:

„Do celów niniejszej dyrektywy:

1) »impreza turystyczna« oznacza wcześniej ustaloną kombinację nie mniej niż dwóch z następujących usług sprzedawanych lub oferowanych do sprzedaży w łącznej cenie, o okresie ich świadczenia dłuższym niż 24 godziny lub obejmującym nocleg:

   a) transport;

   b) zakwaterowanie;

   c) inne usługi turystyczne niezwiązane z transportem lub zakwaterowaniem stanowiące znaczącą część imprezy turystycznej.

   Oddzielne fakturowanie różnych składników tej samej imprezy nie zwalnia organizatora lub punktu sprzedaży detalicznej z obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy;

2) »organizator« oznacza podmiot, który zawodowo organizuje imprezy turystyczne i sprzedaje je lub oferuje na sprzedaż, zarówno w sposób bezpośredni, jak i za pośrednictwem punktu sprzedaży detalicznej;

3) »punkt sprzedaży detalicznej« oznacza podmiot, który sprzedaje lub oferuje sprzedaż usług zestawionych przez organizatora w formie imprezy;

[…]”.

6 Artykuł 4 ust. 2 wspomnianej dyrektywy stanowi, że:

„Państwa członkowskie zagwarantują stosowanie następujących zasad w odniesieniu do zawieranych umów:

a) w zależności od rodzaju imprezy umowa powinna zawierać co najmniej warunki wymienione w załączniku;

b) wszystkie postanowienia umowy sporządza się na piśmie lub w innej, zrozumiałej i przystępnej dla konsumenta formie, o której został poinformowany przed zawarciem umowy; konsument otrzymuje kopię tych postanowień;

c) przepis lit. b) nie wyklucza opóźnionego dokonania rezerwacji lub zawarcia umowy »w ostatniej chwili«”.

7 Artykuł 4 ust. 6 akapit pierwszy dyrektywy 90/314 stanowi:

„Jeżeli konsument, zgodnie z ust. 5, odstąpi od umowy lub jeśli z jakiejkolwiek przyczyny organizator odwoła usługę przed uzgodnioną datą rozpoczęcia podróży, konsument jest uprawniony:

a) albo do skorzystania z imprezy zastępczej takiej samej lub wyższej jakości, jeżeli organizator lub punkt sprzedaży detalicznej może zaoferować taką usługę zastępczą; jeżeli oferowana impreza jest niższej jakości, organizator zwraca konsumentowi różnicę w cenie;

b) albo do żądania zwrotu całości kwot wpłaconych w ramach umowy”.

8 Artykuł 5 ust. 1 i 2 tej dyrektywy brzmi następująco:

„1. Państwa członkowskie podejmą wszelkie niezbędne kroki w celu zapewnienia odpowiedzialności organizatora […] lub punktu sprzedaży detalicznej wobec konsumenta za właściwe wykonanie zobowiązań wynikających z umowy, niezależnie od tego, czy obowiązki te mają być wykonane przez organizatora […] lub punkt sprzedaży detalicznej czy usługodawcę. Nie narusza to uprawnień organizatora […] lub punktu sprzedaży detalicznej w stosunku do tych usługodawców.

2. W odniesieniu do szkody wyrządzonej konsumentowi w wyniku niewykonania lub nienależytego wykonania umowy państwa członkowskie podejmą niezbędne kroki w celu zagwarantowania odpowiedzialności organizatora […] lub punktu sprzedaży detalicznej, chyba że niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy nie wynika ani z ich winy, ani z winy innego usługodawcy […].

[…]”.

9 Artykuł 7 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„Na wypadek swojej niewypłacalności organizator […] lub punkt sprzedaży detalicznej, będący stroną umowy, powinni zapewnić dostateczne zabezpieczenie umożliwiające zwrot nadpłaconych pieniędzy oraz powrót konsumenta z podróży”.

10 Artykuł 8 tej dyrektywy stanowi:

„W celu ochrony konsumenta państwa członkowskie mogą przyjąć lub przywrócić obowiązywanie bardziej surowych przepisów w zakresie objętym niniejszą dyrektywą”.

11 Przepis art. 9 dyrektywy 90/314 stanowi:

„1. Państwa członkowskie podejmą środki niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 31 grudnia 1992 r. i niezwłocznie powiadomią o tym Komisję.2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych na podstawie niniejszej dyrektywy. Komisja informuje o tych przepisach pozostałe państwa członkowskie.

Prawo węgierskie

12 Artykuł 15 § 2 az utazásszervező és -közvetítő tevékenységró1 szóló 213/1996. Korm. Rendelet (dekretu rządowego nr 213/1996 o działalności organizatorów i punktów sprzedaży detalicznej imprez turystycznych) z dnia 21 grudnia 1996 r. (zwanego dalej „dekretem rządowym nr 213/1996”) ma na celu transpozycję art. 2 pkt 1–3 dyrektywy 90/314 i jej art. 7.

13 Zgodnie z art. 2 dekretu rządowego nr 213/1996 działalność organizatora imprez turystycznych lub punktów sprzedaży detalicznej imprez turystycznych mogą na Węgrzech wykonywać wyłącznie przedsiębiorstwa turystyczne spełniające wymogi ustanowione w dekrecie oraz figurujące – na własny wniosek – w urzędowym rejestrze publicznym Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal (organu węgierskiej administracji właściwego w sprawach zezwoleń handlowych, zwanego dalej „Hivatal"). W celu uzyskania wpisu do rzeczonego rejestru wymagane jest posiadanie gwarancji majątkowej zgodnie z postanowieniami art. 8 omawianego dekretu.

14 Zgodnie z art. 8 § 1 dekretu rządowego nr 213/1996 gwarancja majątkowa może mieć postać:

„a) gwarancji bankowej,

b) polisy ubezpieczeniowej zawartej z jednym towarzystwem ubezpieczeniowym (lub z kilkoma towarzystwami ubezpieczeniowymi), która może być zawarta również w zależności od liczby podróżnych (bezpośrednio na rzecz podróżnych), lub

c) kwoty złożonej przez przedsiębiorstwo turystyczne w instytucji kredytowej, zróżnicowanej i zablokowanej dla celów wskazanych w art. 10 § 1 […].

Wysokość gwarancji majątkowej powinna wynosić określony procent przychodów netto przewidzianych ze sprzedaży pakietu turystycznego lub określoną kwotę minimalną".

15 Jak wyjaśnia sąd odsyłający, zgodnie z art. 8 § 7 tego dekretu najpóźniej do dnia 31 maja każdego roku przedsiębiorstwo turystyczne powinno podwyższyć gwarancję majątkową, gdy zachodzi taka potrzeba, do wysokości właściwej z uwagi na przychody netto pochodzące ze sprzedaży w roku ustanowienia gwarancji bankowej, podpisania polisy ubezpieczeniowej lub ustanowienia depozytu bankowego, obliczane zgodnie z a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (ustawą C z 2000 r. o rachunkowości).

16 Zgodnie z art. 8 § 9 w związku z art. 10 § 1 lit. a) i b) dekretu rządowego nr 213/1996 gwarancja majątkowa powinna umożliwiać w każdym okresie pokrywanie kosztów, zaliczek i cen podróży wskazanych w art. 10 § 1 tego dekretu, a mianowicie kosztów związanych z udzieleniem pomocy podróżnym znajdującym się w nagłej sytuacji, takiej jak sprowadzenie ich do kraju, oraz kosztów przymusowego pobytu, a także pobranych zaliczek i cen podróży. Jeżeli rzeczywiste przychody pochodzące ze sprzedaży przekroczą o ponad 10% przychody, jakie służyły jako podstawa ustanowienia gwarancji majątkowej, to przedsiębiorstwo turystyczne powinno dostosować wysokość tej gwarancji do rzeczywistego obrotu w terminie pięciu następnych dni roboczych i bezzwłocznie przedstawić Hivatal stosowne potwierdzenie.

17 Zgodnie z art. 8 § 3 dekretu rządowego nr 213/1996 wielkość procentu lub minimalnej kwoty zależy:

— od tego, czy wprowadzany do obrotu pakiet turystyczny obejmuje podróż z Węgier za granicę czy podróż z miejscem wyjazdu i powrotu położonym za granicą, czy też podróż w granicach Węgier;

— w wypadku gdy pakiet turystyczny obejmuje podróż z Węgier za granicę lub podróż z miejscem wyjazdu i powrotu położonym za granicą – od tego, czy pakiet turystyczny obejmuje rezerwację miejsc na loty nieregularne (czarter); oraz

— od tego, czy obowiązki wynikające z umowy gwarantowanej przekraczają 25% przychodów. Umową gwarantowaną jest umowa, która nie pozwala na odwołanie umówionych usług, w związku z czym powoduje okresowo powtarzające się obowiązki płatności po stronie przedsiębiorcy.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

18 Powodowie w postępowaniu głównym w roku 2009 zawarli z organizatorem podróży 5 Kontinens Utazási kft. umowy o imprezę turystyczną; na podstawie tych umów wpłacili zaliczki, a w niektórych przypadkach zapłacili całkowitą cenę podróży.

19 Przed rozpoczęciem imprez turystycznych stwierdzona została niewypłacalność tego organizatora podróży.

20 W drodze polisy ubezpieczeniowej zawartej przez tego organizatora imprez turystycznych z QBE Insurance (majątkowa gwarancja ubezpieczeniowa dla organizatorów i punktów sprzedaży detalicznej imprez turystycznych) owo towarzystwo ubezpieczeniowe zobowiązało się – w razie zaistnienia zdarzenia warunkowego objętego ubezpieczeniem – do zwrotu kosztów sprowadzenia turystów do kraju oraz przymusowego pobytu, a także, w zakresie, w jakim koszty te nie przekroczą limitu odpowiedzialności odszkodowawczej, do zwrotu pobranych zaliczek i cen podróży. Strony umowy wskazały, że limit odpowiedzialności wynosi 40 mln forintów (HUF).

21 Z uwagi na ten limit odpowiedzialności powodom w postępowaniu głównym zwrócono jedynie 22% zaliczek lub uiszczonych cen podróży.

22 W konsekwencji powodowie wnieśli do sądu pierwszej instancji skargę o nakazanie QBE Insurance oraz od państwa węgierskiego zapłaty na ich rzecz odszkodowania z tytułu tych niezwróconych zaliczek lub uiszczonych cen podróży.

23 Powodowie podnosili, że dekret rządowy nr 213/1996 narusza art. 7 dyrektywy 90/314, a ponadto – że zgodnie z orzecznictwem Trybunału obowiązek naprawienia szkód wynikających z niewłaściwego transponowania dyrektywy do prawa krajowego spoczywa na państwach członkowskich.

24 Sąd pierwszej instancji oddalił powództwo. Sąd ten w szczególności uznał, że państwo węgierskie dokonało właściwej transpozycji dyrektywy 90/314 do prawa krajowego.

25 Powodowie wnieśli od wyroku wydanego w pierwszej instancji apelację do sądu odsyłającego, który utrzymał ten wyrok w mocy w części dotyczącej QBE Insurance.

26 W tych okolicznościach Fővárosi Ítélőtábla, powziąwszy wątpliwości w zakresie zgodności dekretu rządowego nr 213/1996 z dyrektywą 90/314, postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy ustawodawca krajowy należycie zastosował się do art. 7 i 9 dyrektywy [90/314], a mianowicie czy zapewnił skuteczną ochronę jednostek na wypadek upadłości lub niewypłacalności organizatorów i punktów sprzedaży detalicznej imprez turystycznych, stanowiąc, że wysokość gwarancji majątkowej zapewnianej przez organizatora lub punkt sprzedaży detalicznej imprez turystycznych powinna wynosić określony procent przewidywanych przychodów netto ze sprzedaży pakietów turystycznych lub określoną kwotę minimalną?

2) W zakresie, w jakim możliwe będzie stwierdzenie, iż państwo dopuściło się naruszenia, czy naruszenie to jest wystarczająco istotne dla celów stwierdzenia odpowiedzialności odszkodowawczej?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

27 Zgodnie z art. 99 regulaminu postępowania, jeżeli pytanie skierowane w trybie prejudycjalnym jest identyczne z pytaniem, w przedmiocie którego Trybunał już orzekał, jeżeli odpowiedź na pytanie prejudycjalne można wywieść w sposób jednoznaczny z orzecznictwa lub jeżeli odpowiedź na pytanie prejudycjalne nie pozostawia żadnych uzasadnionych wątpliwości, Trybunał może w każdej chwili, na wniosek sędziego sprawozdawcy i po zapoznaniu się ze stanowiskiem rzecznika generalnego, orzec w formie postanowienia z uzasadnieniem.

28 Przepis ten należy zastosować w niniejszej sprawie.

W przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego

29 W pytaniu pierwszym sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 7 i 9 dyrektywy 90/314 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie uregulowaniu państwa członkowskiego, takiemu jak to będące przedmiotem postępowania głównego, które zgodnie z informacjami przekazanymi przez sąd odsyłający ogranicza się do ustalenia kwoty gwarancji, jaką organizator lub punkt sprzedaży detalicznej imprez turystycznych jest zobowiązany przedstawić w stosunku do określonego procentu przychodów netto ze sprzedaży pakietów turystycznych przewidywanych w roku gospodarczym uznanym za mający znaczenie dla tej sprawy lub określonej kwoty minimalnej.

30 W tym zakresie należy przypomnieć, że system współpracy ustanowiony w art. 267 TFUE opiera się na rozdziale kompetencji pomiędzy sądami krajowymi a Trybunałem. W ramach postępowania wszczętego na podstawie tego artykułu wykładnia przepisów krajowych należy do sądów państw członkowskich, a nie do Trybunału; do tego ostatniego nie należy więc orzekanie w przedmiocie zgodności norm prawa krajowego z postanowieniami prawa Unii. Natomiast zadaniem Trybunału jest dostarczenie sądowi krajowemu wszystkich elementów wykładni prawa Unii, które mogą mu być pomocne w dokonaniu oceny zgodności norm prawa krajowego z uregulowaniami wspólnotowymi (wyrok z dnia 6 marca 2007 r. w sprawach połączonych C-338/04, C-359/04 i C-360/04 Placanica i in., Zb.Orz. s. I-1891, pkt 36; a także wyrok z dnia 8 września 2009 r. w sprawie C-42/07 Liga Portuguesa de Futebol Profissional i Bwin International, Zb.Orz. s. I-7633, pkt 37).

31 O ile prawdą jest, że literalne brzmienie pytań prejudycjalnych przedstawionych przez sąd odsyłający wzywa Trybunał do wypowiedzenia się w przedmiocie zgodności przepisu prawa wewnętrznego z prawem Unii, o tyle jednak nic nie stoi na przeszkodzie, aby Trybunał udzielił użytecznej odpowiedzi sądowi odsyłającemu poprzez dostarczenie mu elementów wykładni prawa Unii, które pozwolą temu sądowi na samodzielne orzeczenie o zgodności prawa wewnętrznego z prawem unijnym (zob. podobnie wyroki: z dnia 11 października 2007 r. w sprawie C-443/06 Hollmann, Zb.Orz. s. I-8491, pkt 21; z dnia 16 lutego 2012 r. w sprawie C-25/11 Varzim Sol, pkt 28).

32 W tym względzie należy na wstępie przypomnieć, że art. 7 dyrektywy 90/314 zobowiązuje organizatora podróży do posiadania dostatecznego zabezpieczenia umożliwiającego, w przypadku niewypłacalności lub upadłości, zwrot nadpłaconych przez konsumenta pieniędzy oraz jego powrót z podróży, gdyż celem tego zabezpieczenia jest ochrona konsumenta przed ryzykiem gospodarczym wiążącym się z niewypłacalnością lub upadłością organizatora podróży (zob. wyrok z dnia 8 października 1996 r. w sprawach połączonych C-178/94, C-179/94 i od C-188/94 do C-190/94 Dillenkofer i in., Rec. s. I-4845, pkt 34, 35).

33 Podstawowym celem tego przepisu jest więc zabezpieczenie, aby w przypadku niewypłacalności lub upadłości tego organizatora podróży zagwarantowane zostały powrót konsumenta z podróży i zwrot zapłaconych przezeń pieniędzy (zob. podobnie ww. wyrok w sprawach połączonych Dillenkofer i in., pkt 35, 36).

34 Należy przede wszystkim zaznaczyć, że w postępowaniu głównym powodowie znaleźli się w sytuacji narażenia na ryzyko, jakiemu ma na celu zapobiec art. 7 dyrektywy 90/314. Wpłacając bowiem pieniądze przed datą rozpoczęcia podróży, narazili się oni na ryzyko ich utraty.

35 Następnie należy przypomnieć, że Trybunał w pkt 74 wydanego w dniu 15 czerwca 1999 r. wyroku w sprawie C-140/97 Rechberger i in., Rec. s. I-3499, orzekł, iż art. 7 dyrektywy 90/314 ustanawia w przypadku upadłości organizatora obowiązek osiągnięcia rezultatu polegającego na przyznaniu uczestnikom zorganizowanych podróży, wakacji i wycieczek uprawnienia do zabezpieczenia zwrotu zapłaconych pieniędzy i powrotu z podróży, a celem tego zabezpieczenia jest właśnie ochrona konsumenta przed skutkami tej upadłości, niezależnie od jej przyczyn.

36 Za dokonaniem takiej wykładni art. 7 dyrektywy 90/314 przemawia realizowany przez nią cel polegający na zapewnieniu wysokiego stopnia ochrony konsumenta (zob. ww. wyrok w sprawach połączonych Dillenkofer i in., pkt 39).

37 W tym względzie Trybunał stwierdził już w pkt 63 ww. wyroku w sprawie Rechberger i in., że ani w motywach dyrektywy 90/314, ani w brzmieniu tego art. 7 nie istnieje zalecenie, na podstawie którego gwarancja przewidziana we wspomnianym artykule mogłaby być ograniczona.

38 Trybunał orzekł ponadto, że uregulowanie krajowe dokonuje prawidłowej transpozycji obowiązków wynikających ze wspomnianego art. 7 tylko wówczas, gdy, niezależnie od szczegółowych zasad jego stosowania, prowadzi ono na wypadek niewypłacalności organizatora podróży do skutecznego zapewnienia konsumentowi zwrotu całości zapłaconych przez niego pieniędzy oraz jego powrotu z podróży (zob. ww. wyrok w sprawie Rechberger i in., pkt 64).

39 Z postanowienia odsyłającego wynika tymczasem, że w postępowaniu głównym tylko część zaliczek dokonanych przez powodów w postępowaniu głównym mogła być pokryta w ramach gwarancji, o której mowa w art. 7 dyrektywy 90/314.

40 Do sądu odsyłającego mającego wyłączną właściwość w zakresie dokonywania wykładni i zastosowania prawa krajowego należy ustalenie, czy taka sytuacja została wywołana okolicznością, że uwzględniając szczegółowe zasady obliczania kwoty gwarancji, przewidziany przez prawodawcę krajowego system skutkuje ustanowieniem niewystarczającego pokrycia zwrotu nadpłaconych przez konsumenta pieniędzy i zwrotu kosztów ewentualnego sprowadzenia do kraju w zakresie, w jakim system ten ze strukturalnego punktu widzenia nie może uwzględnić zdarzeń w danym sektorze gospodarki.

41 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 7 dyrektywy 90/314 powinien być interpretowany w ten sposób, iż stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu w zakresie, w jakim szczegółowe zasady stosowania tego uregulowania nie prowadzą na wypadek niewypłacalności organizatora podróży do skutecznego zapewnienia konsumentowi zwrotu całości zapłaconych przez niego pieniędzy oraz jego powrotu z podróży. Do sądu odsyłającego należy ustalenie, czy sytuacja ta ma miejsce w przypadku przepisów krajowych rozpatrywanych w toczącym się przed nim sporze.

W przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego

42 Stawiając pytanie drugie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy w zakresie, w jakim art. 7 dyrektywy 90/314 stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu stanowiącemu, że wysokość gwarancji majątkowej zapewnianej przez organizatora lub punkt sprzedaży detalicznej imprez turystycznych jest ustalana jako określony procent przewidywanych przychodów netto ze sprzedaży pakietów turystycznych lub jako określona kwota minimalna, takie uregulowanie stanowi wystarczająco istotne naruszenie prawa Unii powodujące powstanie prawa do naprawienia szkody.

43 Z orzecznictwa Trybunału wynika, że naruszenie jest wystarczająco istotne, kiedy instytucja lub państwo członkowskie przy stanowieniu prawa przekroczyły w sposób oczywisty i poważny granice ustanowione dla ich kompetencji. W tym względzie do elementów, jakie właściwy sąd winien wziąć pod uwagę, należą w szczególności stopień jasności i precyzji naruszonej normy (wyrok z dnia 26 marca 1996 r. w sprawie C-392/93 British Telecommunications, Rec. s. I-1631, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).

44 Jak przypomniano w pkt 38 niniejszego postanowienia, uregulowanie krajowe dokonuje prawidłowej transpozycji obowiązków wynikających z art. 7 dyrektywy 90/314 tylko wówczas, gdy niezależnie od tego, jakie byłyby szczegółowe zasady jego stosowania, prowadzi ono na wypadek niewypłacalności organizatora podróży do skutecznego zapewnienia konsumentowi zwrotu całości zapłaconych przez niego pieniędzy oraz powrotu konsumenta z podróży (zob. ww. wyrok w sprawie Rechberger i in., pkt 64).

45 Do sądów krajowych należy zbadanie, czy zostały spełnione przesłanki wynikającej z naruszenia prawa Unii odpowiedzialności państw.

46 W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że z orzecznictwa Trybunału jednoznacznie wynika, iż art. 7 dyrektywy 90/314 stoi na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu nieprowadzącemu na wypadek niewypłacalności organizatora podróży do skutecznego zapewnienia konsumentowi zwrotu całości zapłaconych przez niego pieniędzy oraz jego powrotu z podróży. Jako że państwo członkowskie nie dysponuje żadnym zakresem uznania, jeżeli chodzi o zakres ryzyka, jakie powinno być pokryte gwarancją organizatora lub punktu sprzedaży detalicznej imprez turystycznych na rzecz konsumentów, kryteria, których celem lub skutkiem byłoby ograniczenie zakresu tej gwarancji, byłyby oczywiście niezgodne ze zobowiązaniami wynikającymi ze wspomnianej dyrektywy i stanowiłyby zatem wystarczająco istotne naruszenie prawa Unii, które, z zastrzeżeniem stwierdzenia istnienia bezpośredniego związku przyczynowego, mogłoby prowadzić do powstania odpowiedzialności po stronie danego państwa członkowskiego.

47 W świetle powyższego na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że art. 7 dyrektywy 90/314 powinien być interpretowany w ten sposób, iż państwo członkowskie nie dysponuje żadnym zakresem uznania, jeżeli chodzi o zakres ryzyka, jakie winno być pokryte gwarancją organizatora lub punktu sprzedaży detalicznej imprez turystycznych na rzecz konsumentów. Do sądu odsyłającego należy zbadanie, czy celem lub skutkiem kryteriów ustanowionych przez dane państwo członkowskie dla ustalenia kwoty wspomnianej gwarancji jest ograniczenie zakresu ryzyka, jaki gwarancja ta powinna pokryć, w przypadku, w którym kryteria te byłyby oczywiście niezgodne ze zobowiązaniami wynikającymi ze wspomnianej dyrektywy i stanowiłyby zatem wystarczająco istotne naruszenie prawa Unii, które, z zastrzeżeniem stwierdzenia istnienia bezpośredniego związku przyczynowego, mogłoby prowadzić do powstania odpowiedzialności po stronie danego państwa członkowskiego.

W przedmiocie kosztów

48 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (szósta izba) orzeka, co następuje:

1) **Artykuł 7 dyrektywy Rady 90/314/EWG z dnia 13 czerwca 1990 r. w sprawie zorganizowanych podróży, wakacji i wycieczek należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, którego szczegółowe zasady stosowania nie prowadzą, na wypadek niewypłacalności organizatora podróży, do skutecznego zapewnienia**

konsumentowi zwrotu całości zapłaconych przez niego pieniędzy oraz jego powrotu z podróży. Do sądu odsyłającego należy ustalenie, czy sytuacja ta ma miejsce w przypadku przepisów krajowych rozpatrywanych w toczącym się przed nim sporze.

2) **Artykuł 7 dyrektywy 90/314 należy interpretować w ten sposób, że państwo członkowskie nie dysponuje żadnym zakresem uznania, jeżeli chodzi o zakres ryzyka, jakie winno być pokryte gwarancją organizatora lub punktu sprzedaży detalicznej imprez turystycznych na rzecz konsumentów. Do sądu odsyłającego należy zbadanie, czy celem lub skutkiem kryteriów ustanowionych przez dane państwo członkowskie dla ustalenia kwoty wspomnianej gwarancji jest ograniczenie zakresu ryzyka, jaki gwarancja ta powinna pokryć, w przypadku, w którym kryteria te byłyby oczywiście niezgodne ze zobowiązaniami wynikającymi ze wspomnianej dyrektywy i stanowiłyby zatem wystarczająco istotne naruszenie prawa Unii, które, z zastrzeżeniem stwierdzenia istnienia bezpośredniego związku przyczynowego, mogłoby prowadzić do powstania odpowiedzialności po stronie danego państwa członkowskiego.**

Podpisy